

KRASANKA MAJER JURIŠIĆ
povjesničarka umjetnosti
voditeljica Dokumentacijskog odsjeka
za nepokretnu baštinu u Hrvatskom
restauratorskom zavodu u Zagrebu

Javne palače u Dalmaciji
u vrijeme mletačke uprave

doktorska disertacija
Mentor: dr. sc. Nada Grujić, red. prof. u miru

Disertacija je obranjena 31.03.2012.
na Filozofskom fakultetu Sveučilišta
u Zagrebu, pred povjerenstvom:
dr.sc. Dubravka Botica, doc.
akademik Vladimir Marković, red. prof.
u miru
dr.sc. Marijan Bradanović, doc.

SAŽETAK

U radu je istražena povijest izgradnje javnih palača, reprezentativnih upravnih građevina, Osora i Cresa, Krka, Raba, Paga, Šibenika, Zadra, Splita, Trogira, Hvara i Korčule – gradskih središta u vrijeme mletačke uprave u Dalmaciji, s namjerom da se stekne što je moguće detaljniji uvid u njihov izgled te eventualne zajedničke odlike. Uz do sada poznate podatke, pregledom dostupne arhivske građe utvrđeni su i novi; osim toga provedena je i sistematizacija raznih izvora. Analiza prostornog rasporeda, tlocrtne sheme i vertikalne podjele unutar građevine, kao i oblikovanja pročelja pokazala je da se u slučaju dalmatinskih javnih palača susrećemo s nizom različitih uzora. Potvrđeno je da te palače nastaju kombiniranjem postojećih modela privatne izgradnje, naravno, s određenim modifikacijama obzirom na upravne, administrativne i sudske funkcije. Također je u njihovom oblikovanju jasno vidljiva želja za pokazivanjem te za izražavanjem mogućnosti i snage same uprave. Općenito govoreći, proizlazi da je, nakon srednjovjekovnog doba kada se arhitektonski tip javne palače uspostavlja i afirmira njihovom brojnom izgradnjom, tijekom 15. i 16. stoljeća prevladavalo uređenje postojećih javnih palača, ali i određen broj njihovih novih gradnji. U kasnijem periodu mletačke

u Dalmaciji, u 17. i 18. stoljeću, upravne građevine uglavnom se samo održavaju i pregrađuju.

Dok neki od dalmatinskih primjera javne palače odgovaraju na sve potrebe funkcioniranja lokalne vlasti, često se u jednoj zgradi ispunjavaju i samo pojedine od tih funkcija. Tako se u nekim gradovima podiže više reprezentativnih javnih upravnih objekata. Sukladno tome, u pravilu se kao jedna grupa izdvajaju palače kneza i gradske palače (tu su uključene sve palače poznate kao i općinske, to jest municipalne ili komunalne), kao druga grupa gradske vijećnice i kao treća gradske lože. Može se na kraju zaključiti da arhitektonski tip javne palače podrazumijeva sve građevine nastale iz potrebe smještaja nove lokalne vlasti u vrijeme formiranja komuna, čija je funkcija određena unutar javnih upravnih, sudskih i administrativnih poslova. U dalmatinskim se gradovima taj arhitektonski tip zadržao i u vrijeme vladavine Mletačke republike, od početka 15. stoljeća do 1797. godine. x